

WOJEWODA MAZOWIECKI

WPS-R.431.2.14.2015.EW

Warszawa, 23 grudnia 2015 r.

**Pan
Wiesław Pawlonka
Wójt
Gminy Gniewoszków
ul. Lubelska 16
26-920 Gniewoszków**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 127 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 roku poz. 163) w związku z art. 7 ust. 1 pkt 6 i ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 roku poz. 1390), inspektorzy Wydziału Polityki Społecznej, Oddziału w Delegaturze – Placówce Zamiejscowej w Radomiu, przeprowadzili w dniach **9-10 listopada 2015 roku** kontrolę problemową w Urzędzie Gminy w Gniewoszkowie. Przedmiotem kontroli było sprawdzenie prawidłowości realizacji zadań własnych gminy dotyczących tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w zakresie:

- opracowywania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- podejmowania działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w ramach zespołu interdyscyplinarnego.

Kontrolą objęto okres od dnia 1 stycznia 2014 roku do dnia kontroli.

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli, podpisanym przez Pana bez zastrzeżeń w dniu **3 grudnia 2015 roku**, przekazuję Panu niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Realizację zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie w Gminie Gniewoszków oceniono **negatywnie**.

Zgodnie z art. 6 ust.2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest zadaniem własnym gminy. Na podstawie przedstawionej dokumentacji oraz złożonych wyjaśnień ustalono, iż żadnej z komórek organizacyjnych ani stanowisk Urzędu Gminy Gniewoszków nie przyporządkowano zadań związanych z realizacją ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Również w Statucie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gniewoszkowie brak odniesienia do realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Na podstawie dokumentów udostępnionych kontrolującym oraz złożonych w trakcie kontroli wyjaśnień ustalono, iż zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewoszkowie.

Podczas kontroli stwierdzono, że w gminie Gniewoszków opracowano Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011 - 2014, przyjęty Uchwałą Nr XI/53/11 Rady Gminy Gniewoszków z dnia 21 listopada 2011 roku. W okresie objętym kontrolą Rada Gminy Gniewoszków Uchwałą Nr IV/18/15 z dnia 5 lutego 2015 roku zatwierdziła również aktualnie realizowany Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2015 -2018. Stwierdzono, że nazewnictwo powyższych programów jest niezgodne z zapisami art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Podczas kontroli stwierdzono, że oba identyczne w treści Programy, poza okresem ich obowiązywania, nie zawierały diagnozy zjawiska przemocy na terenie gminy. Nie uwzględniono zapisów w zakresie:

- wyznaczenia koordynatora odpowiedzialnego za prawidłowość zadań realizowanych w ramach Programu oraz wskazania realizatorów;
- określenia zadań i harmonogramu planowanych działań ze szczególnym uwzględnieniem odniesienia do obszaru ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz planowanych w tym zakresie działań;
- określenia wskaźników poziomu realizacji założonych celów wraz ze wskazaniem źródeł finansowania;
- systemu ewaluacji, na podstawie którego powinna być sporządzona ocena efektywności;
- sprawozdawczości z realizacji działań (kto, w jakiej formie i terminie sporządza sprawozdanie oraz komu przekazywane są jego wyniki) oraz sposobu monitorowania.

Na podstawie udostępnionych dokumentów oraz złożonych w trakcie kontroli wyjaśnień nie ustalono działań wynikających bezpośrednio z realizacji Programów w kontrolowanym okresie. Jak wyjaśniła przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarnego w ramach realizacji zadań własnych gminy utworzono zespół interdyscyplinarny. Ponadto, Gmina nie podejmowała żadnych działań profilaktycznych, nie organizowała grup wsparcia, a w szczególności działań edukacyjnych służących wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w środowiskach zagrożonych przemocą. Jedynie w wyniku współpracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z psychologiem pełniącym dwa razy w miesiącu dyżur w miejscowym gimnazjum osoby doznające przemocy mogą korzystać ze wsparcia specjalisty.

Na terenie Gminy Gniewoszków nie funkcjonują ośrodki wsparcia ani specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy. Istnieje możliwość skierowania osób i rodzin wymagających schronienia do Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Siennie.

W okresie objętym kontrolą nie odnotowano przypadku odebrania dziecka z rodziny, na podstawie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1390).

W trakcie kontroli ustalono, że w myśl art. 9a ust. 15 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, Rada Gminy w Gniewoszkowie przyjęła Uchwałą Nr IV/13/11 z dnia 18 lutego 2011 roku w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.

W dniu 11 kwietnia 2011 roku Wójt Gminy Gniewoszków wydał Zarządzenie Nr 9/2011 w sprawie powołania i ustalenia składu Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Gniewoszków, co jest zgodnie z zapisami art. 9a ust. 8 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Podczas kontroli stwierdzono, że zawarte zostały stosowne porozumienia z jednostkami, których przedstawiciele wchodzi w skład Zespołu. W składzie zespołu nie stwierdzono przedstawiciela organizacji pozarządowej, o którym mowa w zapisach art. 9a ust. 3 pkt 6 ustawy. Ponadto zespół inspektorów ustalił zmiany w składzie osobowym zespołu interdyscyplinarnego, co nie zostało potwierdzone wydaniem stosownego Zarządzenia Wójta Gminy.

Powyższe, było niezgodne z zapisami Uchwały Nr IV/13/11 Rady Gminy w Gniewoszkowie z dnia 18 lutego 2011 roku, tj. § 2 ust. 2 Uchwały, w myśl którego - *Członków Zespołu powołuje i odwołuje Wójt Gminy* oraz § 2 ust. 2 pkt 4 - *Odwołanie członka Zespołu skutkuje koniecznością*

powołania nowego członka Zespołu – przedstawiciela tego samego podmiotu, zgodnie z procedurą powołania określoną w ust. 2.

Zgodnie z art. 9c ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego zobowiązali się do zachowania poufności informacji uzyskanych przy realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie składając stosowne oświadczenia.

Funkcję przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego wybranego na pierwszym posiedzeniu ZI w dniu 12 maja 2011 r. pełni Pani Teresa Kusińska – starszy pracownik socjalny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gniewoszowie.

Na podstawie przedstawionych protokołów za lata 2014 i 2015 stwierdzono, że Zespół Interdyscyplinarny w Gniewoszowie spotyka się w zależności od potrzeb i nie rzadziej niż raz na trzy miesiące, co jest zgodne z art. 9a ust. 7 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. W trakcie analizy powyższych protokołów ustalono, iż członkowie ani razu nie spotkali się w pełnym składzie. Zadania członków zespołu interdyscyplinarnego, w tym obowiązek uczestniczenia w spotkaniach powinny być wykonywane w ramach obowiązków służbowych, o czym mowa w art. 9a ust. 13 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Ponadto, ustalono, że w 2014 roku (23 maja i 13 listopada) zaprotokołowane zostały *Posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego*, które nie można uznać za posiedzenie z uwagi na fakt obecności tylko przewodniczącego.

Obsługę organizacyjno – techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie zapewnia Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewoszowie, zgodnie z zapisami art. 9a ust.9 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

W 2014 roku do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęły 15 Niebieskie Karty. Procedura „Niebieskiej Karty” w kontrolowanym okresie wszczynana była jedynie przez Policję. W zakresie prowadzonych procedur stwierdzono, iż w 2014 roku kontynuowano pracę z 2 rodzinami, w ramach procedury wszczętej w latach poprzednich. Na podstawie analizowanych spraw ustalono, że do dnia kontroli zakończono 6 procedur w 2014 roku oraz 3 procedury w 2015 roku. Decyzje o zakończeniu działań podejmowane były między innymi z powodu braku zasadności prowadzenia dalszych działań, ustania przemocy w rodzinie. W dwóch przypadkach zakończenie procedury nastąpiło na podstawie oświadczenia osób doznających przemocy, w których ofiary proszą o „...zakończenie procedury z powodu ustania przemocy, zdarzenie miało charakter incydentalny...”, co jest niezgodne z przepisem § 18 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

W aktach zakończonych spraw znajdowały się informacje członków zespołu, którzy monitorowali sytuację w rodzinie – notatki służbowe pracownika socjalnego lub pisemne informacje przesłane z Komisariatu Policji w Gniewoszowie. W aktach spraw wszystkich zakończonych procedur stwierdzono informacje w zakresie powiadomienia podmiotów uczestniczących w procedurze o zakończeniu spraw, co jest zgodne z § 18 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”. Protokół z zakończenia procedur nie zawierał jednak informacji określonych w zapisach § 18 ust. 2 wyżej cytowanego rozporządzenia.

Ustalono, że formularze „Niebieska Karta – A” przekazywane były w terminach określonych w § 7 ust. 1 oraz § 8 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”. Przekazywanie formularzy odbywało się za pośrednictwem Komisariatu Policji w Koźienicach, z którego formularze trafiały na Posterunek Policji w Gniewoszowie, a następnie do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego. Sposób przekazywania dokumentacji nie gwarantował bezpieczeństwa zawartych w nich danych. Od chwili przekazania formularzy z Komisariatu Policji w Koźienicach żaden z pracowników nie podjął czynności w celu

zabezpieczenia ich w odpowiedni sposób. Po otrzymaniu Niebieskich Kart przewodnicząca ZI telefonicznie ustalała z członkami zespołu termin posiedzenia.

W wyniku analizy prowadzonych procedur stwierdzono, iż przypadku każdej rodziny, w której wszczęta została procedura „Niebieskiej Karty” Zespół Interdyscyplinarny w pierwszym etapie postępowania kierował do tej rodziny pracownika socjalnego w celu przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego. Na podstawie informacji zebranych podczas wywiadu członkowie zespołu diagnozowali rodzinę, planowali działania pomocowe, opracowywali indywidualne plany pomocy (nie we wszystkich przypadkach) oraz przyporządkowywali poszczególne zadania odpowiednim członkom zespołu. Nie stwierdzono harmonogramu działań w ramach pracy prowadzonej z ofiarą i sprawcą. Najczęstszą formą działań w stosunku do sprawców przemocy było kierowanie ich do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych lub wnioskowanie o objęcie przymusowym leczeniem odwykowym. W końcowym etapie podejmowano decyzję, zdaniem kontrolujących niejednokrotnie przedwcześnie, o zakończeniu pracy z rodziną. W przypadkach ewidentnej eskalacji przemocy w rodzinie nie podejmowano żadnych działań w kierunku zmiany metod pracy. W efekcie w niedługim czasie w rodzinie zakładano kolejną Niebieską Kartę, a w niektórych przypadkach w toku trwania jeszcze poprzedniej procedury.

Na podstawie analizy indywidualnej dokumentacji stwierdzono, że akta spraw zawierały formularze „Niebieskich Karta - A” (4 z 15 analizowanych to oryginały), „Kwestionariusz szacowania ryzyka” cz. A lub B, formularze C w przypadkach kiedy ofiara zgłaszała się na wyznaczone spotkania, rodzinne wywiady środowiskowe cz. I lub cz. IV, oświadczenia ofiar przemocy stanowiące uzupełnieni informacji. Ponadto, w aktach spraw znajdowały się zaproszenia ofiar/sprawców na posiedzenia ZI, wnioski do GKRPA, wezwania GKRPA na badania. Natomiast monitoring sytuacji rodzin dotkniętych przemocą potwierdzony był wyłącznie notatkami służbowymi pracownika socjalnego. Stwierdzono, że dokumentowanie prac Zespołu Interdyscyplinarnego oraz działań podejmowanych w konkretnych przypadkach jest pobieżne, lakoniczne i niewystarczające. W aktach spraw znajdują się informacje o zakończeniu procedury Niebieska Karta, ale cały proces pracy z rodziną, identyfikacja problemów, integrowanie działań podmiotów zaangażowanych w sprawę czy inicjowanie działań w stosunku do sprawców przemocy nie posiada odzwierciedlenia w prowadzonej dokumentacji.

W celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości zwracam się do Pana Wójta o **realizację następujących zaleceń pokontrolnych:**

1. Uregulować kwestie dotyczące przyporządkowania zadań związanych z budową systemu przeciwdziałania przemocy w gminie Gniewoszków.
2. Stosować prawidłowe nazewnictwo Programu zgodnie z zapisami art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390).
3. Dokonać zmian w „Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2015-2018” w Gminie Gniewoszków poprzez uzupełnienie o:
 - harmonogram działań z uwzględnieniem zadań do wykonania na dany rok kalendarzowy oraz wskazania osób lub instytucji odpowiedzialnych za ich realizację oraz koordynację;
 - zapisy odnoszące się do ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz planowanych w tym zakresie działań;
 - określenie wskaźników poziomu realizacji założonych celów wraz ze wskazaniem źródeł ich finansowania jak również systemu ewaluacji, na podstawie którego powinna być sporządzona ocena efektywności;
 - zapisy dotyczące sprawozdawczości z realizacji działań (kto, w jakiej formie i terminie sporządza sprawozdanie oraz komu przekazywane są jego wyniki) oraz sposobu monitoringu.

4. Uzupełnić skład osobowy Zespołu Interdyscyplinarnego o przedstawiciela organizacji pozarządowej, o którym mowa w zapisach art. 9a ust. 3 pkt 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 roku poz. 1390).
5. Członków zespołu powoływać i odwoływać zgodnie z zapisami § 2 ust. 2 pkt 2 i pkt 4 Uchwały Nr IV/13/11 Rady Gminy w Gniewoszowie z dnia 18 lutego 2011 roku.
6. Podjąć działania zgodnie z § 7 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” zobowiązujące wszczynające procedurę do przekazywania oryginału Niebieskiej Karty do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego.
7. Zmodyfikować sposób prowadzenia procedury „Niebieskie Karty”, a w szczególności wprowadzić obieg dokumentacji zapewniający bezpieczeństwo i poufność przekazywanych danych.
8. Przestrzegać przepisu § 10 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”, poprzez dokumentowanie wszystkich podejmowanych działań.
9. Zobowiązać członków Zespołu Interdyscyplinarnego do regularnego uczestnictwa w posiedzeniach zespołu, realizowanego w ramach obowiązków służbowych na podstawie art. 9a ust. 13 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 roku poz. 1390).
10. W trakcie realizacji procedury wypełniać formularze „Niebieska Karta – C” oraz „Niebieska Karta – D”, do czego zobowiązują zapisy § 8 ust. 2, ust. 6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.
11. Prowadzić dokumentację indywidualną związaną ze zgłoszonymi przypadkami przemocy w rodzinie zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011r. Nr 209, poz. 1245), a w szczególności:
 - sporządzać pogłębioną diagnozę rodziny,
 - opracowywać w sposób rzetelny plany pomocy rodzinie.
12. Monitorować sytuację rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” oraz szczegółowo i systematycznie prowadzić dokumentację związaną z realizacją procedury poprzez zobligowanie wszystkich członków ZI do dokumentowania podejmowanych działań zgodnie z § 10 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. Nr 209, poz. 1245).
13. Procedurę „Niebieskiej Karty” kończyć zgodnie z przepisem § 18 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. Nr 209, poz. 1245).
14. Dokumentować postępowanie związane z zakończeniem procedury „Niebieskie Karty” zgodnie z przepisem § 18 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. Nr 209, poz. 1245).

Zgodnie z art. 128 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 poz. 163) w związku z art. 7 ust. 1 pkt 5 i 6 oraz art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.) kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia do Wojewody Mazowieckiego za pośrednictwem Wydziału Polityki Społecznej.

W przypadku nieuwzględnienia przez Wojewodę Mazowieckiego zastrzeżeń należy w terminie 30 dni powiadomić o sposobie realizacji zaleceń Wydział Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu

Wojewódzkiego w Warszawie oraz Oddział w Delegaturze – Placówce Zamiejscowej w Radomiu, a w przypadku ich uwzględnienia należy mieć na uwadze zmiany wynikające z powyższego faktu.

Jednocześnie przypominam, że zgodnie z art. 130 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych podlega karze pieniężnej w wysokości od 200 do 6000 zł.

z up. WOJEWODY MAZOWIECKIEGO

Artur Subda

Zastępca Dyrektora

Wydziału Polityki Społecznej